

Suomen Lähetykseuran
ilmiöoppimiskokonaisuus 4-6 -luokkalaisille

Globaaliagentit

Vastuu maailmastamme
ja vieraan kohtaaminen

Oppilaan työkirja

SUOMEN LÄHETYSSEURA 1859

Globaaliagentit

Tuettu Suomen
kehitysyhteistyövarain

Globaaliagentit

Vastuu maailmastamme
ja vieraan kohtaaminen

Oppilaan työkirja

Opetuksellinen sisältö:

Suomen Lähetysseura: Annamari Tuomela, Sari Taipale; www.suomenlahetysseura.fi

Opitco Oy, www.opitco.fi

Opitco Oy, www.opitco.fi

Kustantaja: Suomen Lähetysseura, Helsinki 2021

1. painos

Suomen Lähetysseura ei vastaa työkirjasta linkitetyistä
toisten osapuolten ylläpitämistä materiaaleista.

Oikeudet sisältöön:

[Suomen Lähetysseura](http://www.suomenlahetysseura.fi) © ja [Opitco Oy](http://www.opitco.fi) ©

Materiaalia saa kopioida ja levittää kokonaisuutena. Osien (kuvat, tekstit ja tehtävät)
levittämiseen on pyydetty oikeuden haltijoiden lupa.

Tuettu Suomen
kehitysyhteistyövaroin

SUOMEN LÄHETYSSEURA 1859
Globaaliagentit

Ohjeita Globaaliagentit-työkirjan käyttäjille

Hienoa, että olet pyrkimässä globaaliagentiksi! Tekemällä työkirjan tehtäviä lisäät tietämystäsi ja taitojasi, jotka auttavat sinua tekemään maailmamme kaikille paremman paikan elää.

Muista tallentaa työkirja omaan pilvipalveluusi (OneDrive, GoogleDrive tms.) tai omalle laitteellesi, jotta tekemäsi tehtävät säilyvät. **Voit myös jakaa työkirjan opettajasi kanssa**, jotta hän voi seurata edistymistäsi. Työkirja pitää sisällään videoita, tehtävölkakkeita ja ohjeita, joita käyttäaksesi **tarvitset Internet-yhteyden**.

Miten käytät työkirjaa?

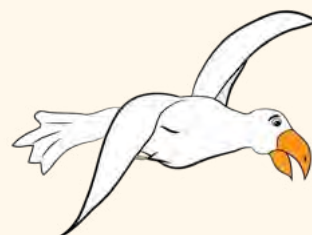
- 1** Osa tehtävistä tehdään yksin ja osa parin tai ryhmän kanssa. Oppimisprosessin aikana kuunnellaan Muukalaiset-tarina. Työkirjasta löytyy "Keskustelkaa yhdessä"-linkki, josta löydätte kysymyksiä, joista keskustellaan opettajan johdolla. Tarvittaessa pääset käsiksi tarinaan ja kysymyksiin myös
- 2** Kaikki tehtävien tekoon tarvitsemasi oheismateriaali (videot, ohjeet, arviointilomakkeet jne.) on linkitetty työkirjaan. Kuvia ja painikkeita klikkaamalla, pääset käsiksi oheismateriaalin.
- 3** Maapallo-ikoni tarkoittaa perustehtävää. Suurennuslasi-ikoni on syventävä tehtävä.
- 4** Sininen ruutu ilmoittaa, että tehtävään liittyy **nettitehtävä**. Merkitse nettitehtävistä saamasi agenttipisteet työkirjaasi sille varattuun ruutuun.
- 5** Jokaisen osion lopuksi on "Agenttiarvio", jossa arvioit työskentelyäsi. Agenttiarviolomakeeseen pääset linkin kautta. Arvion jälkeen merkitse ylös arviossa ansaitsemasi agenttipisteet työkirjaasi.
- 6** Tehtäviä tekemällä ja Suomen Lähetysseuran kehittyvissä maissa tehtävästä työstä kertovia Toivon tarina -videoita -katsomalla keräät agenttipisteitä, joita tarvitset maailmanympärysmatkallasi. Jokaisen arvioinnin jälkeen rastita työkirjasi viimeiseltä aukeamalta löytyvältä maailmankartaltasi yksi paikka jokaista arviossa saamaasi agenttipistettä kohden.
- 7** **Kunkin osion aluksi voit tutustua jakson tavoitteisiin ja kerrata tarinan aikaisemmat tapahtumat kertaus-sivulta, johon pääset aina oheisen kuvan kautta.**

Tsemppiä!!!

Työkirjan sisällysluettelo

- 1.2 Millainen on toimiva ryhmä? s. 5
 - 1.3 Kuinka keskustele rakentavasti? s. 5
 - 1.4 Kuinka ryhmäläiset tukevat toisiaan? s. 6
 - 1.5 Osaatko toimia ryhmässä? -testi s. 6
 - 1.6 Muukalaiset saapuvat - tarinan luvut 1-2 s. 6
 - 1.7 Kuuntelitko tarkasti? s. 7
 - 1.8 Keskustelkaa tarinasta s. 7
 - 1.9 Agenttiarvio 1 s. 7
 - 2.1 Erimielisyyden siemeniä - tarinan luku 3 s. 7
 - 2.2 Keskustelkaa tarinasta s. 7
 - 2.3 Arvot ja uskomukset toiminnan takana s. 7
 - 2.4 Arvot vaikuttavat valintoihimme s. 9
 - 2.5 Arvot ja mielipiteet s. 11
 - 2.6 Muukalaisten tarina - tarinan luku 4 s. 13
 - 2.7 Keskustelkaa tarinasta s. 13
 - 2.8 Muutoksia luonnossa s. 13
 - 2.9 Moni ihminen on pakotettu muuttamaan s. 14
 - 2.10 Agenttiarvio 2 s. 15
 - 3.1 Ystävyyttä ja vihamielisyyttä - luku 5 s. 16
 - 3.2 Keskustelkaa tarinasta s. 16
 - 3.3 Uutiset, valeutiset, mielipiteet ja faktat s. 16
 - 3.4 Miten tunnistat valeutisen? s. 17
 - 3.5 Faktaa vai mielipiteitä s. 18
 - 3.6 Agenttiarvio 3 s. 19
 - 4.1 Saaren säännöt uusiksi - luku 6 s. 20
 - 4.2 Keskustelkaa tarinasta s. 20
 - 4.3 Vaalit ja vaikuttaminen s. 20
 - 5.1 Vaalit ja loppuratkaisu - luvut 7-8 s. 21
 - 5.2 Miten tarina jatkuu? s. 21
 - 5.3 Minun vastuuni maailmasta s. 22
 - 5.4 Agenttiarvio 4 s. 23
 - 6.1 Onneksi olkoon! s. 24
 - 6.2 Aika vaikuttaa - oma vaikuttamishanke s. 25
- Globaaliagentin maailmanympärysmatkan kartta s. 26

Millainen on toimiva ryhmä?

Tehtävä 1: Valitse, mitkä seuraavista taidoista osaat ja mitä sinun olisi hyvä vielä harjoitella lisää.

**Osaan
taidon**

**Tarvitsen
harjoitusta**

Taito kuunnella toisia.

Taito keskustella ja sopia kuinka toimitaan.

Taito saada asioita valmiiksi sovitusti.

Taito ideoida ja ratkaista ongelmia.

Taito jakaa tehtäviä ja ymmärtää oman vastuunsa.

Taito antaa palautetta ja korjata toimintaa,
jos on parantamisen varaa.

1.2

Verratkaa ryhmässä vastauksianne ja keskustelkaa vahvuksistanne.

Kuinka keskustele rakentavasti?

Tehtävä 2: Katsokaa seuraavat kolme pientä videota ja keskustelkaa ryhmässä, mikä meni pieleen. Kirjoita viivoille, mikä olisi ollut oikea tapa vastata kussakin tilanteessa.

1.3

videoiden lähde: uskonnonopetus.fi -youtube-kanava

Tehtävä 3: Lue huolellisesti rakentavan keskustelun säännöt.

1.4

Syventävä tehtävä 4: Katso video, kuinka tansanialaisten naisten elämä muuttuu paremmaksi, kun he tukevat toisiaan.

Kirjoita videon pohjalta 3 asiaa, kuinka ryhmän jäsenet voivat tukea toisiaan?

Nettitehtävä:

Voit käydä kirjoittamassa asiat myös Answergardeeniin. Samalla näet, mitä muut ovat kirjoittaneet.

Nettitesti 5: Tee Osaatko toimia ryhmässä -testi. Jos et ollut tyytyväinen tulokseesi, voit tehdä testin uudelleen.

Kirjoita tähän, paljonko sait pisteitä (max. 10 pistettä).

1.5

1.6

Kuuntelitko tarkasti?

1.7

Tehtävä 6: Kirjoita hevosten puhekupliin, mitä mieltä kukin hevonen on saaren tilanteesta.

1.8

Keskustelkaa yhdessä.

Kuvaa painamalla näet keskustelukysymykset.

Agenttiarvio 1

Hienoa, edistyt agenttiopinnoissasi!

**Täytä agentti-
arvio 1.**

**Merkitse keräämäsi
agenttipisteet ruutuun
(max 15 pistettä).**

Sain

pistettä.

**Käy merkitsemässä globaaliagentin maailmanympärys-
matkakarttaan, kuinka pitkälle olet edennyt matkallasi.**

Siirry karttaan

Erimielisyyden siemeniä - tarinan luku 3

Kuuntele

Muukalaiset-tarinan luku 3

2.1

2.2

Keskustelkaa yhdessä. Kuvaa painamalla näet keskustelukysymykset.

Arvot ja uskomukset toiminnan takana

Valintojemme takana on arvoja ja uskomuksia. Ne kertovat, mikä meille on tärkeää. Arvomme ja uskomuksemme tulevat ilmi esimerkiksi ajatuksissamme, puheissamme ja aikamme ja rahamme käytössä.

Ihmisyrymillä voi olla myös yhteisiä arvoja ja uskomuksia. Esimerkiksi samaan uskontokuntaan tai puolueeseen kuuluvat tai vaikka samassa harrastusryhmässä olevat voivat jakaa yhteiset arvot ja uskomukset. Myös toisten ihmisten auttaminen perustuu arvoihin ja uskomuksiin.

2.3

Tehtävä 1:

a) Katso kolme minihaastattelua, jossa Pia, Weera ja Jaakko kertovat suhteestaan auttamiseen.

Pia

Weera

Jaakko

**Ymmärsitkö, mitä eroa on Pian, Weeran ja Jaakon ajatuksissa?
Keskustele parisi kanssa ja tee nettitestin yksin tai yhdessä.**

Kirjoita nettitestin tuloksena saamasi pistemäärä ruutuun. Tulokset tulevat sinulle sähköpostilla. Jos et ole tyytyväinen tulokseen, voit yrittää testiä uudelleen. (maksimi 8 pistettä).

Arvot vaikuttavat valintoihimme

Teemme elämämme valintoja arvojemme pohjalta. Seuraavaksi pohdit, kuinka perusarvo vaikuttaa toimintaan.

Tässä ovat Rauha ja Toivo. Seuraavalla sivulla autat Rauhaa ja Toivoa valitsemaan arvoja ja niihin liittyviä toimintoja.

2.4

Tehtävä 2a:

Valitse alla olevista arvoista yksi arvo sekä Rauhalle että Toivolle.

ARVOT

Toivo Rauha

1. Ympäristön hyvinvointi on tärkeää.....
2. Terveys on tärkeää.....
3. Muiden ihmisten suosio on tärkeää.....
4. Hauskanpito ja mukava elämä on tärkeää.....
5. Kalliit tavarat ja vaatteet ovat tärkeitä.....
6. Läheiset ihmiset ovat tärkeitä.....
7. Hädässä olevien auttaminen on tärkeää.....

Tehtävä 2b:

Valitse kustakin osa-alueesta sekä Rauhalle että Toivolle valitsemaasi arvoon sopiva toimintatapa.

RAVINTO

Toivo Rauha

1. Syön, mitä tarjotaan enkä jätä ruokaa tähteeksi.....
2. Säännöllinen ja terveellinen ravinto on minulle tosi tärkeää.....
3. En syö kouluruokaa, sillä kotona ruoka maistuu paremmalle.....
4. Minusta on mukava syödä pikaruokaa usein.....
5. Minusta kasvisruokavalio on terveellistä ja ekologista.....

LIKKUMINEN

Toivo Rauha

1. Kuljen julkisilla kulkuneuvoilla, jos se vain on mahdollista.....
2. En voi käsittää, kuinka jotkut perheet tulevat toimeen ilman omaa autoa.....
3. Kimppakyydit esim. harrastuksiin säästävät aikaa ja rahaa.....
4. Useampi auto perheessä on kätevää, jotta ei tarvitse tuhjata aikaa matkoihin.....
5. Kävelen ja polkupyöräilen, koska se tekee hyvää kunnolle ja on ekologista.....

AJANKÄYTTÖ

Toivo Rauha

1. Pelaan paljon tietokonepelejä ja katselen usein Tiktok- ja Youtube -videoita.....
2. Teen kotitöitä säännöllisesti, koska haluan auttaa läheisiäni.....
3. Liikun paljon luonnossa.....
4. Vietän paljon aikaa perheeni ja ystävieni kanssa, koska he ovat minulle tärkeitä.....
5. Monet harrastukset ovat minulle tärkeitä, koska haluan kehittää itseäni.....

RAHANKÄYTTÖ JA KULUTTAMINEN

Toivo Rauha

1. Rahan antaminen toisten ihmisten auttamiseksi on minulle tärkeää.....
2. Käytän rahaa uusiin merkkituotteisiin, koska haluan olla muodikas.....
3. Ostan kirppareilta kaiken tarvittavan, koska se on halpaa ja kierrätys on ekologista.....
4. Koska olen ansainnut rahani kovalla työllä, saan käyttää ne, miten minua huvittaa.....
5. Ostan asioita vain jos on ihan pakko, koska en halua kuluttaa rahaa enkä luontoa.....

Tehtävä 2c:

Kerro parillesi, millaiset arvot ja toimintatavat valitsit Rauhalle ja Toivolle.

Tehtävä 3:

a) Lue tarina Venezuelasta.

Venezuelalaiset avun tarpeessa

Ennen tekstiä lue sanojen selitykset:

diabetes = sokeritauti

insuliini = lääke sokeritaudin hoitoon

diktatuuri = yksinvaltius

instituutiot = erilaiset yhteiskunnan laitokset kuten koulut, sairaalat ja poliisi

korruptio = ihmiset ostavat laittomasti etuoikeuksia maksamalla päättäjille, poliiseille, tuomareille jne.

Venezuelan vaikea tilanne

Venezuelan luterilaisen kirkon johtaja Gerardo Hands kuvailee maansa oloja lohduttomiksi: kansa näkee nälkää ja käy päivittäistä kamppailua hengissä pysyäkseen. Väki jonottaa jopa päiväkaupalla saadakseen vähän riisiä, vihanneksia tai lihaa. Osa ihmisistä joutuu elämään jätteillä tai hedelmänkuorilla.

Lääkkeitä ei myöskään saa. Handsin diabetesta sairastanut kummilapsi kuoli aiemmin tänä vuonna, koska ei saanut insuliinia.

– Venezuelasta on tullut diktatuuri, joka on vajonnut syvään taloudelliseen kriisiin. Mitkään palvelut eivät enää toimi, kaikki instituutiot ovat hajonneet ja korruptio on ottanut vallan. On mahdotonta elää ihmisarvoista elämää tällaisissa olosuhteissa, Hands toteaa.

b) Pitäisikö suomalaisten auttaa Venezuelasta Suomeen tullutta turvapaikkaa hakevaa perhettä. Lue kolme erilaista mielipidekirjoitusta asiasta. Keskustelkaa, mitä eri kirjoittajat ajattelevat maahanmuutosta ja kuinka he perustelevat kantansa. Yrittäkää nimetä, millaisia arvoja on kunkin kirjoituksen takana.

Rajat ovat ihmisten keksintöä

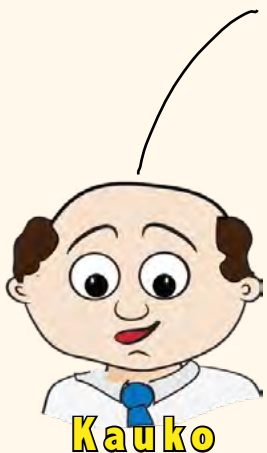
Venezuelan tilanne on hirvittävä. Jokaisella ihmisellä on oikeus turvalliseen elämään. Meidän hyväosaisten yksiselitteinen velvollisuus on auttaa hädässä olevia.

Apu ei ole edes yksipuolista, sillä tarvitsemme itse joka tapauksessa kipeästi työvoimaa, mikäli haluamme elää hyvinvointiyhteiskunnassa. Kulttuurimme rikastuu ja alamme nähdä elämää laajemmin kuin omasta suomalaisesta kuplasta. Ulkomaalaiset ovat yleisesti ottaen kunnollisia ja sympaattisia ihmisiä, aivan niin kuin mekin.

Toivotan tämän perheen lämpimästi tervetulleeksi! Ihmisten kuuluu voida tehdä vapaasti valintoja ja edistää onnellisuuttaan. Olemme kaikki ihmisiä. Rajat valtioiden välillä on vain meidän luomiamme, todellisuudessa elämme globaalissa maailmassa. Hyvinvointi ja vastuu sen jakamisesta kuuluu ihan kaikille.

sanan selitys:

hyvinvointiyhteiskunta = yhteiskunta, jossa vallitsee korkea hyvinvointi eli ihmisistä pidetään huolta, kuten Suomessa

Jokainen on ainutlaatuinen yksilö

Jokainen ihminen on sellaisenaan ainutlaatuinen, arvokas, Luojan luoma yksilö. Sen vuoksi meidän tulee tehdä aina voitavamme paremman elämän puolesta.

Pakolaispolitiikka pitäisi suunnitella huolellisesti ja kestävästi. Ihmisiä pitäisi pyrkiä auttamaan aina ensisijassa kotimaassaan, jolloin heidän ei tarvitse jättää juuriaan.

Meidän tulee varautua nopeaan kriisiapuun, niin kuin nyt Venezuelan kohdalla, mutta erityisesti panostaa kiintiöpakolaisiin. Kiintiöpakolaisten määrää voisi lisätäkin. Tämä Venezuelan tilanne on kyllä hankala, kun niin monella ihmisellä on hätä. Venezuelaan pitäisi saada nopeasti uusi hallitus, joka alkaisi huolehtia ihmisistä ihan oikeasti. Siihen he tarvitsevat tukea. Tämän perheen kohdalla paras ratkaisu näyttää olevan Suomeen muuttaminen. Pitää vain huolehtia, että he kotoutuvat kaikin puolin hyvin.

Sanan selitys:

Kiintiöpakolainen = eduskunta päättää vuosittain, kuinka monta pakolaista sitoudutaan ottamaan, luku Suomessa on ollut pitkään 750 kiintiöpakolaista vuodessa

Pasi

Järkeä maahanmuuttoon

Meidän on pidettävä ensisijassa huolta omasta kansastamme. Minusta jokaisen ihmisen pitää nähdä vaivaa ja rakentaa omaa maataan, vaikka olisi välillä hyvin vaikeakin.

Oikeasti aika harva on kuitenkaan niin suuressa hädässä, että pitäisi muuttaa pois. Viedään sitten mieluummin apua sinne Venezuelaan, jos tarve on oikea.

Meillä on nuoret syrjäytymässä ja työttöminä ja ihmisiä seisoo leipäjonoissa. Pitää myös huomata tosiasia, että meidän säähän ja kulttuuriin sopeutuminen voi olla hyvin vaikeaa. Rikollisuus ja yhteiskuntamme hyväksikäyttö lisääntyy helposti, kun käsitys oikeasta ja väärästä ei ole samanlainen.

Irma

c) Lue ohje mielipidekirjoituksen kirjoittamisesta.

d) Kirjoita oma mielipidekirjoitus Venezuelan tilanteesta. Vastaa kirjoituksessa ainakin seuraaviin kysymyksiin:

- 1) Pitäisikö Venezuelaista perhettä auttaa?
 - 2) Miksi pitäisi tai ei pitäisi?
 - 3) Jos pitäisi auttaa, miten autettaisiin?
- Kirjoita valmis mielipidekirjoitukseksi alla olevaan tekstiruutuun. Muista hyvän mielipidekirjoituksen osat. Muista tallentaa!

e) Lue mielipidekirjoituksesi ryhmäsi jäsenille. Keskustelkaa, millaisia arvoja kirjoitustenne takana on.

Muukalaisten tarina - tarinan luku 4

2.6

2.7

Keskustelkaa yhdessä. Kuvaa painamalla näet keskustelukysymykset.

Muutoksia luonnossa

2.8

Muukalaiset päätyivät hevosten saarelle, koska elämä heidän omilla kotilaitumillaan tuli mahdolliseksi luonnossa tapahtuneiden muutosten takia. Seuraavassa tehtävässä tutustumme kahden tosielämän esimerkin kautta siihen, kuinka muutokset luonnossa vaikuttavat ihmisten ja eläinten elämään.

Tehtävä 4 - syventävä paritehtävä: Alta löytyy linkki Globaaliagentit-sivustolta löytyvään kahteen erilaiseen tietotekstiin, joissa kerrotaan luonnon muutoksista eri puolilla maailmaa. Tehtäväsi on tiivistää lukemasi teksti ja esitellä sen keskeinen sanoma parillesi.

a) Opettele ensin poimimaan tekstistä tärkeät tiedot ja tiivistämään tekstiä.

b) Päätäkää kumpi lukee tekstin ja tekee tehtävät Tansaniasta ja kumpi Sable-saaresta. Lue oma tekstisi.

c) Klikkaa tekstisi linkkiä ja vastaa kysymyksiin.

d) Esittele lopuksi vastaustesi perusteella tekstisi keskeinen sisältö parillesi. Kuuntele parisi tiivistelmä. Jos joku asia jää epäselväksi, esitä parillesi tarkentavia kysymyksiä.

Moni ihminen on pakotettu muuttamaan

Tehtävä 5

Katso ohjevideo, jossa kerrotaan erilaisista tilastoista ja kuinka niitä tulkitaan.

2.9

Osaatko lukea tilastoja? Tee nettitesti.

Kirjoita nettitestin tulos tähän: (maksimi 16 pistettä).

Tehtävä 6 - syventävä tehtävä

Kirjoita turvapaikanhakijan tarina - Matka Lähi-idästä Suomeen.

Jokaisen turvapaikanhakijan tarina on erilainen. Tilastoista voi kuitenkin päätellä, mitkä tekijät yhdistävät useaa heistä.

Kirjoita kuvitteellinen pienoistarina maahanmuuttajan matkasta Lähi-idästä Suomeen. Tarinassasi tulee olla tarinan osat eli alku, keskikohta, huipennus ja lopetus, mutta tarinan ei tarvitse olla pitkä.

Tarinan tulee perustua oheisissa kaavioissa näkyviin vuoden 2019 tilastoihin. Ennen kirjoittamista tutki tilastoja huolellisesti. Valitse tilastojen perusteella todennäköisin vaihtoehto

- 1) henkilön lähtömaalle (tilasto 1)
- 2) henkilön sukupuolelle (tilasto 2)
- 3) henkilön iälle (tilasto 3)

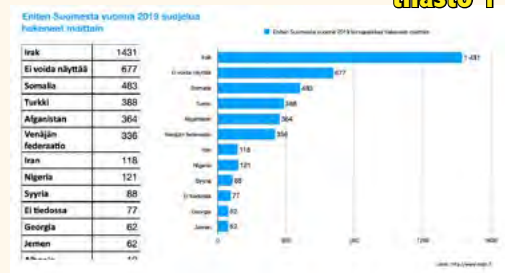
Tee tarvittaessa tutkimusta Internetissä ja selvitä:

- 4) henkilölle sopiva nimi, jota oikeasti käytetään lähtömaassa (usein Lähi-idässä lapset nimetään uskontoon liittyvien henkilöiden tai sankareiden mukaan)
- 5) miksi päähenkilön on täytynyt jättää maansa (selvitä, mitä maassa on tapahtunut vuosina 2014-2019, vrt. tilasto 4)

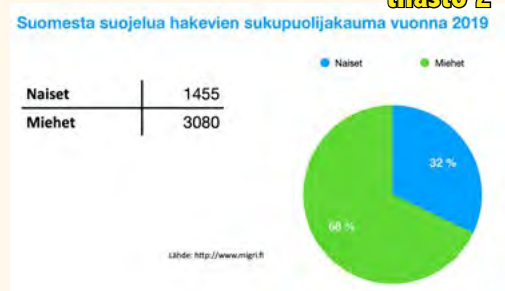
Lisäksi:

- 6) Kerro tarinassasi lisäksi, millaisia vaikeuksia henkilö saattaa kohdata matkallaan ja saapuessaan Suomeen.
- 7) Tutki tilastokaavioita ja päättää joku todennäköinen vaihtoehto sille, mitä henkilölle tapahtuu, kun hän anoo turvapaikkaa Suomesta. (vrt. tilasto 5)
- 8) Tee tarinalle loppu, jonka toivoisit olevan totta monen pakolaisen elämässä.

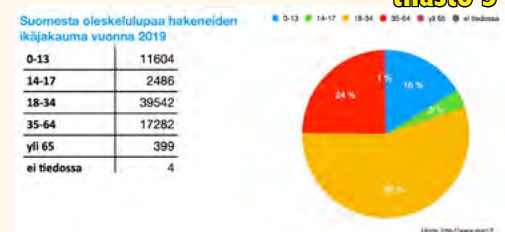
tilasto 1

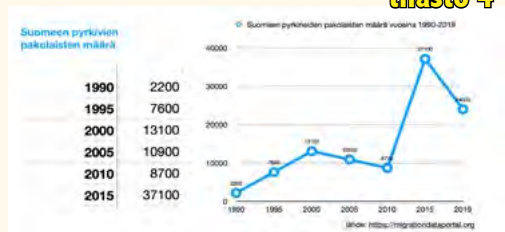
tilasto 2

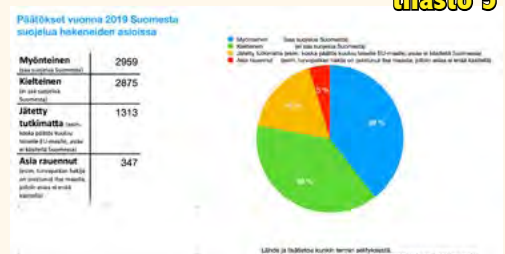
tilasto 3

tilasto 4

tilasto 5

9) Kirjoita tarina työkirjaasi (paina painiketta), paperille tai vihkoosi.

Kun tarina on valmis:

- 1) Lue tarina parillesi.
- 2) Vertaa tarinaa parisi tarinaan. Tarinanne päähenkilön tulisi olla hyvin samanlainen, koska käytitte samoja tilastoja. Onko se?
- 3) Miten tarinanne päättyivät? Onko tarinoiden lopussa yhtäläisyyksiä?

Agenttiarvio 2

Loistavaa, toinen jakso on pian suoritettu!

**Täytä agentti-
arvio 2.**

**Merkitse keräämäsi
agenttipisteet ruutuun
(max 31 pistettä).**

Sain

pistettä.

**Käy merkitsemässä globaaliagentin maailmanympärys-
matkakarttaan, kuinka pitkällä etenet matkallasi.**

Ystävyyttä ja vihamielisyyttä - luku 5

3.1

3.2

Keskustelkaa yhdessä. Kuvaa painamalla näet keskustelukysymykset.

Uutiset, valeuutiset, mielipiteet ja faktat

3.3

Tehtävä 1

Seuraavaksi pohdimme, mikä on uutinen ja valeuutinen, ja missä menee mielipiteen ja tosiasian välinen raja.

- Katso YLE:n ohjelma, jossa uutistoimittaja Matti Rönkä kertoo, mikä on uutinen (2 min 21 s.).
- Kertaa uutisen kirjoittamisen säännöt:

NÄIN KIRJOITAT UUTISEN

- Tärkein asia tulee uutisen alkuun.
- Uutisessa toimittaja ei esitä omaa mielipidettään.
- Kirjoita selkeästi ja ymmärrettävästi.
- Ketään ei saa pilkata tai halveerata.
- Uutinen vastaa näihin kysymyksiin:
 - Mitä tapahtui?
 - Ketkä olivat osallisia?
 - Missä tapahtui?
 - Milloin tapahtui?
 - Miksi tapahtui?
 - Miten kaikki tapahtui?

- Kirjoita Muukalaiset-tarinan luvun 5 pohjalta uutinen saaren tapahtumista. (esim. varsojen säikähtämiin johtanut tilanne tai Rautiksen pahoinpitely). Kirjoita vain asioita, jotka ovat tarinan pohjalta faktoja.

d) Lue lopuksi uutinen parillesi ja pyydä paria laskemaan, kuinka moneen uutisen kannalta tärkeään kysymykseen osait vastata (max. 6) ja tarkistamaan pysytkö totuudessa vai kirjoititko omia mielipiteitä.

Merkitse ruutuun, kuinka moneen kysymykseen uutisestasi löytyi vastaus:

Tehtävä 2

Miten tunnistat valeuutisen?

Seuraavaksi pohdimme, mikä on uutinen ja valeuutinen, ja missä menee mielipiteen ja tosiasian välinen raja.

a) Katso YLE:n ohjelma valeuutisista. (voit lopettaa katsomisen kohdassa 3:62).

b) Vastaa kysymyksiin:

1) Mistä tunnistaa valeuutisen? (3 asiaa)

2) Miksi valeuutisia tehdään? (3 asiaa)

3) Miksi valeuutiset leviävät niin hyvin sosiaalisessa mediassa?

4) Millaisia valeuutisia olet nähnyt ja missä?

c) Verratkaa vastauksia parin kanssa tai ryhmän kesken.

Tehtävä 3

a) Lue kaksi yksipuolista uutista samasta tapahtumasta Järvikylän koulusta.

Uutinen 1

Rasistista koulukiusaamista Järvikylän koulussa

Järvikylän koulussa tapahtui eilen rasistista koulukiusaamista. Kiusaajana oli oppilas, joka puuttui maahanmuuttajataustaisen oppilaan suomenkielentaitoon. Kiusaaminen tapahtui kesken jalkapallopelejä, jossa molemmat oppilaat olivat mukana. Kiusaaja matki toisen oppilaan suomenkielen ääntämistä ja kehotti menemään kotiin harjoittelemaan puhetta.

Uutinen 2

Lievää pahoinpitelyä välitunnilla Järvikylän koulussa

Järvikylän koulun pihassa tapahtui eilen lievä pahoinpitely. Kesken jalkapallopelejä maahanmuuttajataustainen oppilas alkoi säättää toista pelaajaa kehottaen tätä menemään kotiin kasvamaan. Lisäksi kiusaaja kaatoi toisen oppilaan tönäisemällä maahan, jolloin hänelle tuli mustelmia käsivarteeseen.

b) Yritä päätellä, mitä oikeasti tapahtui ja kirjoita oma uutinen.

Oma uutisesi

c) Lue uutinen parillesi. Vertaile, oletteko päätyneet samanlaiseen tapahtuman kuvaukseen.

Faktaa vai mielipiteitä

3.5

Tehtävä 4 - syventävä tehtävä

a) Lue kaksi lyhyttä mielipidekirjoitusta ilmaston muutoksesta.

Kirjoitus 1

Ilmastonmuutos on normaalia vaihtelua

Ilmasto on aina muuttunut. Välillä on ollut jääkausia, välillä taas hyvin kuumiakin kausia. Tällä hetkellä jäätiköt kutistuvat, ja kuumat ja kuivat kaudet lisääntyvät ilmastonmuutoksen seurauksena.

Kasvihuoneilmiö ei ole kuitenkaan huono asia, sillä se pitää maapallon lämpötilan elämälle suotuisana. Ilman kasvihuoneilmiötä maapallolla olisi liian kylmä elää.

Ilmastonmuutos on normaalia säiden vaihtelua, eikä ihmisellä ole mitään tekemistä sen kanssa. Meidän pitää vain sopeutua luonnon aiheuttamiin erilaisiin kausiin ja lopettaa hysteria ilmastonmuutoksen ympärillä.

Kirjoitus 2

Ilmastonmuutosta ei voi hillitä

Ilmastonmuutos on yksinomaan ihmisten oma vika. Fossiilisten polttoaineiden käyttö (öljy, maakaasu, kivihiili) on tuottanut ilmakehään suuret määrät hiilidioksidia ja kiihdyttänyt kasvi-huoneilmiötä.

Ilmastonmuutoksen vaikutukset näkyvät eläin- ja kasvikunnassa. Nyt olemme jo niin pitkällä, että mitään ei ole enää tehtävissä. Varsinkaan Suomi ei voi asiaan enää vaikuttaa, puhumattakaan yhden ihmisen mahdollisuuksista

b) Etsi kummastakin kirjoituksesta kaksi tieteelliseen tutkimukseen perustuvaa väittämää.

c) Etsi kummastakin kirjoituksesta kaksi kirjoittajan mielipidettä, jotka perustuvat hänen omiin mielipiteisiinsä tai ennakkoluuloihinsa.

d) Jos sinun on vaikea erottaa faktaa mielipiteestä, tutustu alla olevien painikkeiden takaa löytyviin www-sivustoihin, joilla esitellään tutkimustuloksia ilmastonmuutokseen liittyen. B-tehtävän faktaväitteet löytyvät näiltä sivustoilta.

e) Vertaa vastauksiasi parisi vastauksiin. Pyrkikää yhteisymmärrykseen vastauksistanne.

Agenttiarvio 3

Olet kehittynyt agenttitaidoissasi!

**Täytä agentti-
arvio 3.**

**Merkitse keräämäsi
agenttipisteet ruutuun
(max. 27 pistettä)**

Sain

pistettä.

**Käy merkitsemässä globaaliagentin maailmanympärys-
matkakarttaan, kuinka pitkälle pääset tällä kertaa.**

Kertaa tarinan aikaisemmat tapahtumat ja tutustu jakson tavoitteisiin kuvaa klikkaamalla.

Saaren säännöt uusiksi - luku 6

4.1

4.2

Vaalit ja vaikuttaminen

4.3

Hevosten saarella pidetään vaalit. Vaaleissa ratkeaa saaren uusi johtaja ja samalla myös muukalaisten kohtalo. Jokainen ehdokkaista pyrkii tuomaan omaa näkökantaansa esille ja saamaan muut hevoset puolelleen. Mitä sinä tekisit hevosten tilanteessa?

Tehtävä 1

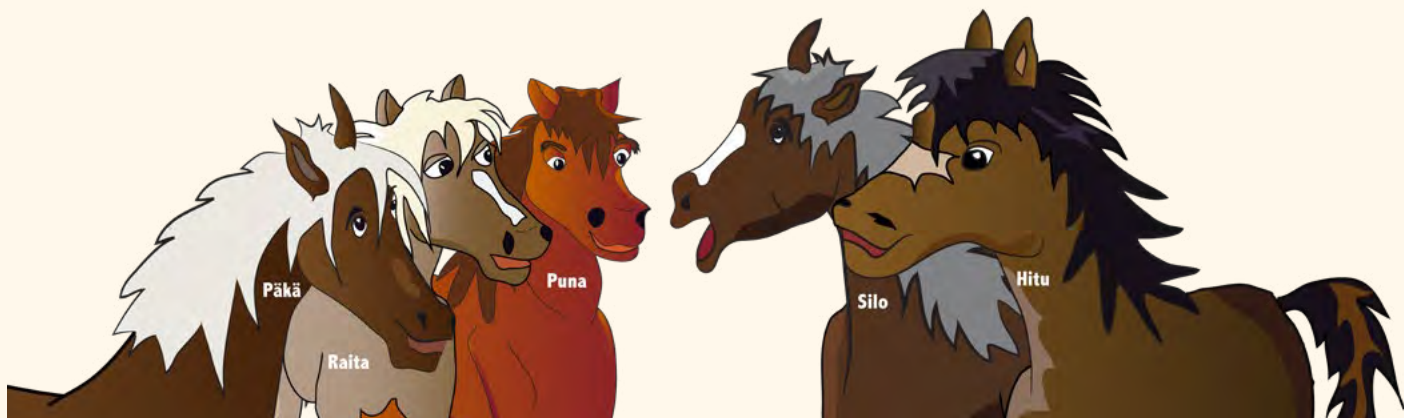
a) Valitse joku saaren hevosista tai keksi oma hevoshahmo, jolla asetut ehdokkaaksi vaaleihin. Tee ehdokkaallesi tyylikäs ja iskevä vaalijuliste A3-paperille. Voit piirtää ja värittää tai käyttää julisteen tekoon tietokonegrafiikkaa. Vaalijulisteesta tulee käydä ilmi:

- 1) Ehdokkaan nimi ja kuva
- 2) Iskevä slogan, joka vetoaa äänestäjiin
- 3) Konkreettisia ehdotuksia muukalaiskysymyksen ratkaisemiseksi (esim. kolme kohtaa)

b) Ennen työn aloittamista lue vielä tarkemmat ohjeet hienon vaalijulisteen tekoon.

c) Laita valmis julisteesi esille tulevia vaaleja varten.

Kertaa tarinan aikaisemmat tapahtumat ja tutustu jakson tavoitteisiin kuvaa klikkaamalla.

Vaalit ja loppuratkaisu - luku 7-8

5.1

5.2

Keskustelkaa yhdessä.

5.3

Miten tarina jatkuu?

5.4

Tehtävä 1

- Kertaa ohjeet mielenkiintoisen tarinan kirjoittamiseksi.
- Tehtäväsi on kirjoittaa jatko-osa Muukalaiset-tarinalle. Mihin laiva vie hevoset ja mitä tapahtuu seuraavaksi?
- Ennen kirjoittamista suunnittele vihkoosi "ranskalaisilla viivoilla" tarinasi pääajatus (konsepti), alkuasetelma, ongelma, kuinka jännitys tiivistyy, mikä on ratkaisu ja miten tarina loppuu.
- Esittele tarinaideasi parillesi ja pyydä häneltä lisäideoita.
- Kirjoita tarina äidinkielen vihkoosi tai muuten opettajan kanssa sovitusti esimerkiksi tekstinkäsittelyohjelmaan.
- Kun tarina on valmis, tarkista se ja pyydä vielä pariisi lukemaan tarina ja merkkaamaan mahdolliset virheet. Korjaa tekstisi pariisi kommenttien pohjalta.
- Merkkaa värikynällä valmiin tekstisi marginaaliin kirjoitelman eri vaiheet (alkuasetelma, ongelma, jännitys tiivistyy, ratkaisu ja lopetus).
- Lopuksi alleviivaa tekstistäsi lause, jossa erityisen hyvin kuvailit kotinsa jättäneiden hevosten tunteuksia
- Palauta tarina opettajallesi.

Minun vastuuni maailmasta

5.5

Tehtävä 2 - syventävä tehtävä

a) Seuraavissa tehtävissä pohdit, kuinka ihmisoikeudet toteutuvat eri maissa ja mitä olisi tehtävissä tasa-arvoisemman maailman luomiseksi. Lue ensin teksti ihmisoikeuksista ja vastuustamme maailman kansalaisina.

Ihmisoikeudet ja vastuumme luonnosta

Jokaisella ihmisellä on yhtäläinen oikeus hyvään elämään. Siihen kuuluvat ainakin turvallisuus, terveys, ravinto, koti, itsensä kehittäminen, hyvät ihmissuhteet, vapaus ilmaista mielipiteensä sekä puhdas ympäristö.

Emme ole itse valinneet olosuhteita, joihin synnyimme. Osalla meistä ihmisoikeuksien toteutuminen on itsestäänselvyys, mutta moni joutuu kamppailemaan elämän perusasioiden kanssa.

Samalla, kun meillä on oikeus hyvään elämään, meillä on velvollisuus tukea niitä, joilla asiat eivät ole yhtä hyvin. Olemme myös vastuussa luonnonvarojen kuluttamisesta. Korkean elintason maat ovat suurimpia ilmastonmuutoksen aiheuttajia. Seuraavissa tehtävissä pohdimme, kuinka ihmisoikeudet toteutuvat eri maissa ja mitä olisi tehtävissä tasa-arvoisemman maailman luomiseksi.

b) Vertaile Suomea ja Tansaniaa erilaisten Globalis-sivuston tilastojen valossa. Mitä havaintoja teet?

1) Koulutuksen pituus

2) Puhdas juomavesi

3) Hiilidioksidipäästöt

4) Ekologinen jalanjälki - miksi ekologinen jalanjälki on niin erilainen eri maissa?

Tehtävä 3 - syventävä tehtävä

Onnen kauppaa -pelin ohjeet

Onnen kauppaa -pelissä elämä voi antaa sinulle millaiset kortit tahansa. Pelin tavoitteena on miettiä elämän mahdollisuuksia erilaisissa, sinusta riippumattomissa elämäntilanteissa.

1. Pelataan 3-5 hengen ryhmässä. Tavoitteena on saada mahdollisimman hyvät kortit eli hyvä elämä itsellesi.
2. Pelivälineinä ovat kuvakortit, noppa, ja nopan silmälukuohjeet. Saat ohjeet ja kortit opettajalta tai voit ladata ohjeet ja paperilta leikattavat kortit oheisesta linkistä. [\[Red button\]](#)
3. Levittäkää kortit pöydälle kuvapuoli ylöspäin. Nopan silmälukuohjeet asetetaan niin, että kaikki pelaajat näkevät ne.
4. Heittäkää noppaa vuorotellen ja toimikaa silmalukuohjeen mukaan.
5. Pelattuanne n. 10-15 minuuttia, voitte lopettaa pelin, vaikka kortteja olisikin vielä pöydällä.
6. Lopuksi jokainen osallistuja esittelee saamansa kortit ja miltä saatujen korttien perusteella hänen elämänsä näyttäisi. Vertailkaa saamianne kortteja (elämää) keskenänne.

Agenttiarvio 4

Upeaa, globaaliagenttikurssi on melkein valmis!

Täytä agenttiarvio 4.

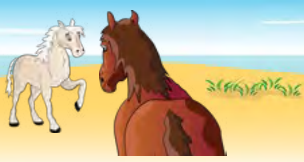
Merkitse keräämäsi agenttipisteet ruutuun (max. 37 pistettä)

Sain

pistettä.

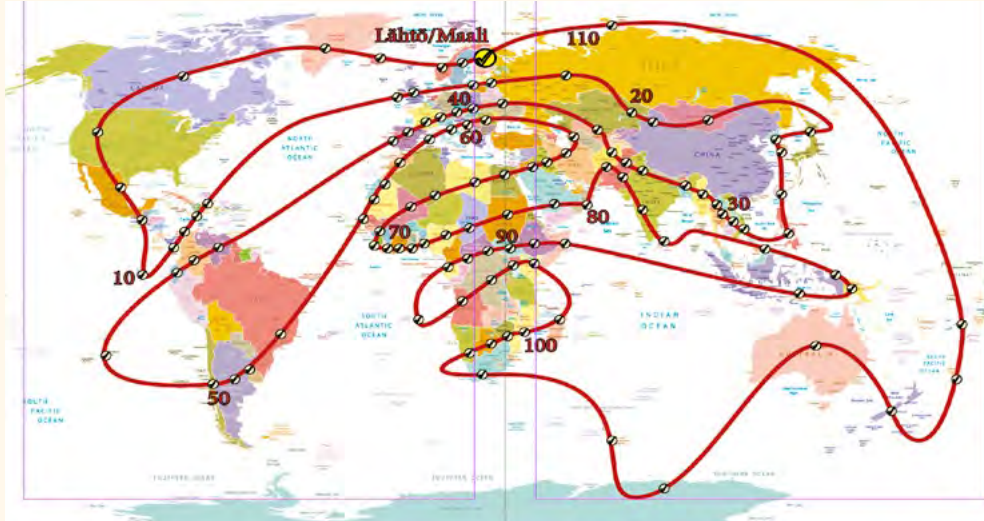
Käy merkitsemässä globaaliagentin maailmanympärysmatkakarttaan, kuinka pitkälle olet edennyt matkallasi.

Onneksi olkoon!

Hienoa! Olet suorittanut ryhmäsi kanssa globaaliagenttikurssin. Kirjoita ruutuun maa, mihin pääsit Globaaliagentin maailmanympärysmatkakarttallasi.

Nyt on hyvä hetki hieman hengähtää ja iloita saavutuksestasi!

Seuraavalla sivulla alkavat tositoimet globaaliagenttina.

Aika vaikuttaa - oma vaikuttamishanke

Globaaliagentit-jakson aikana harjoittelit taitoja, joista on hyötyä, kun teet töitä paremman maailman rakentamiseksi. Nyt on aika siirtyä tositoimiin ja toteuttaa oma vaikuttamishanke. Alla on esitelty kolme erilaista tapaa hankkeen toteuttamiseksi. Tutustukaa eri tapoihin ja valitkaa opettajanne avulla sopivin tapa toteuttaa oma vaikuttamishankeenne.

1 Tutkimushanke - etsikää tietoa, esittäkää ja innostakaa.

Suomen Lähetysseura tekee kehitysyhteistyötä monissa kohteissa ympäri maailmaa. Tässä vaikuttamishankkeessa on mahdollista tutkia Palestiinan alueen tai Tansanian tilannetta ja siellä tehtävää työtä. Vaikuttamishankeenne on tutkimus, jossa etsitte tietoa ja rakennatte esityksen tutkimustenne pohjalta. Esityksessänne välitätte kuulijoihellenne tietoa kohdealueesta ja innostatte heitä osallistumaan työn tukemiseen. Linkin ttakaa löytyvät tarkat ohjeet, joita seuraamalla onnistutte. Hanke alkaa työryhmien muodostamisella ja ryhmätyötaitojen kertaamisella.

2 Globalaction-varainkeruuhanke - kerää rahaa hyvän tekemiseen

Lähetysseuran Globalaction-sivustolla on esitelty erilaisia kehitysapukohteita, jotka tarvitsevat taloudellista tukea. Sivustolla esitellään myös erilaisia tapoja varojen keräämiseen. Auttakaa Suomen Lähetysseuraa tekemään hyvää keräämällä varoja työn tekemiseen. Linkin kautta voitte tutustua tarkemmin Globalaction-hankkeisiin.

3 Oma vaikuttamishanke - kehittäkää ja toteuttakaa

Kolmantena vaihtoehtona on rakentaa oma vaikuttamishanke alusta loppuun. Oma vaikuttamishankeenne tavoite voi olla oman lähiympäristöänne kehittäminen tai voitte ottaa vaikuttamisenne kohteeksi jonkin globaalin haasteen. Alla on lista kysymyksiä, jotka auttavat teitä suunnittelemaan hankettanne. Pitkää tiimikokous ja laatikaa suunnitelma hankkeellenne alla olevien kysymysten pohjalta. Esitelkää suunnitelmanne opettajalle ja muulle luokalle.

1) Mihin asiaan haluatte vaikuttaa?

Vaikuttamiskohteenne voi olla omassa koulussa tai asuinalueella, luonnossa tai vaikka toisella puolella maapalloa.

2) Millaisia erilaisia tapoja on vaikuttaa?

3) Miten vaikuttamishankeenne parantaa maailmaa?

4) Millainen vaikuttamistapa sopii hankkeeseenne parhaiten?

Jos ette jo kohdassa kaksi keksineet ryhmälleen sopivaa vaikuttamistapaa, tässä muutama lisävinkki: Voitte vaikuttaa mielipiteisiin (mainokset ja julisteen, somekampanjat, mielenosoitukset, video/teatteri/musiikki), kerätä ja jakaa tietoa, rakentaa, korjata tai tehdä käsitöitä muiden hyödyksi, puhdistaa, siivota ja auttaa muin tavoin lähistön ihmisiä (vanhukset, varattomat, lapset jne.), auttaa muita auttamaan esim. keräämällä rahaa avustushankkeelle (avustuskohteita löytyy esim. Suomen Lähetysseuran [globalaction-sivulta](#).)

4) Mitä vaiheita hankkeeseenne kuuluu?

Muistakaa: Hyvin suunniteltu on puoliksi tehty. Hankkeisiin kuuluu ainakin seuraavat vaiheet: suunnittelu, toteutuksen valmistelu, toteutus, arviointi ja loppujuhlat.

5) Mitä resursseja tarvitsette ja mistä ne saatte?

Aikaa, apuvoimia työn tekemiseen, työvälineitä, tarvikkeita, työtiloja, rahaa?

6) Miten jaatte ryhmässänne vastuut?

Miettikää, miten jokainen ryhmän jäsen voi käyttää parhaiten osaamistaan.

7) Millainen on aikataulunne?

Miettikää, missä vaiheessa hankkeen eri vaiheet on oltava valmiina, jotta saatte työn tehtyä loppuun ajoissa.

**Tsemppiä hankkeeseenne
globaaliagentit!**

**Kun vaikuttamishankkeenne on valmis,
on syytä juhlia! Käykää katsomassa lähetys-
työntekijän tervehdys globaaliagenteille.**

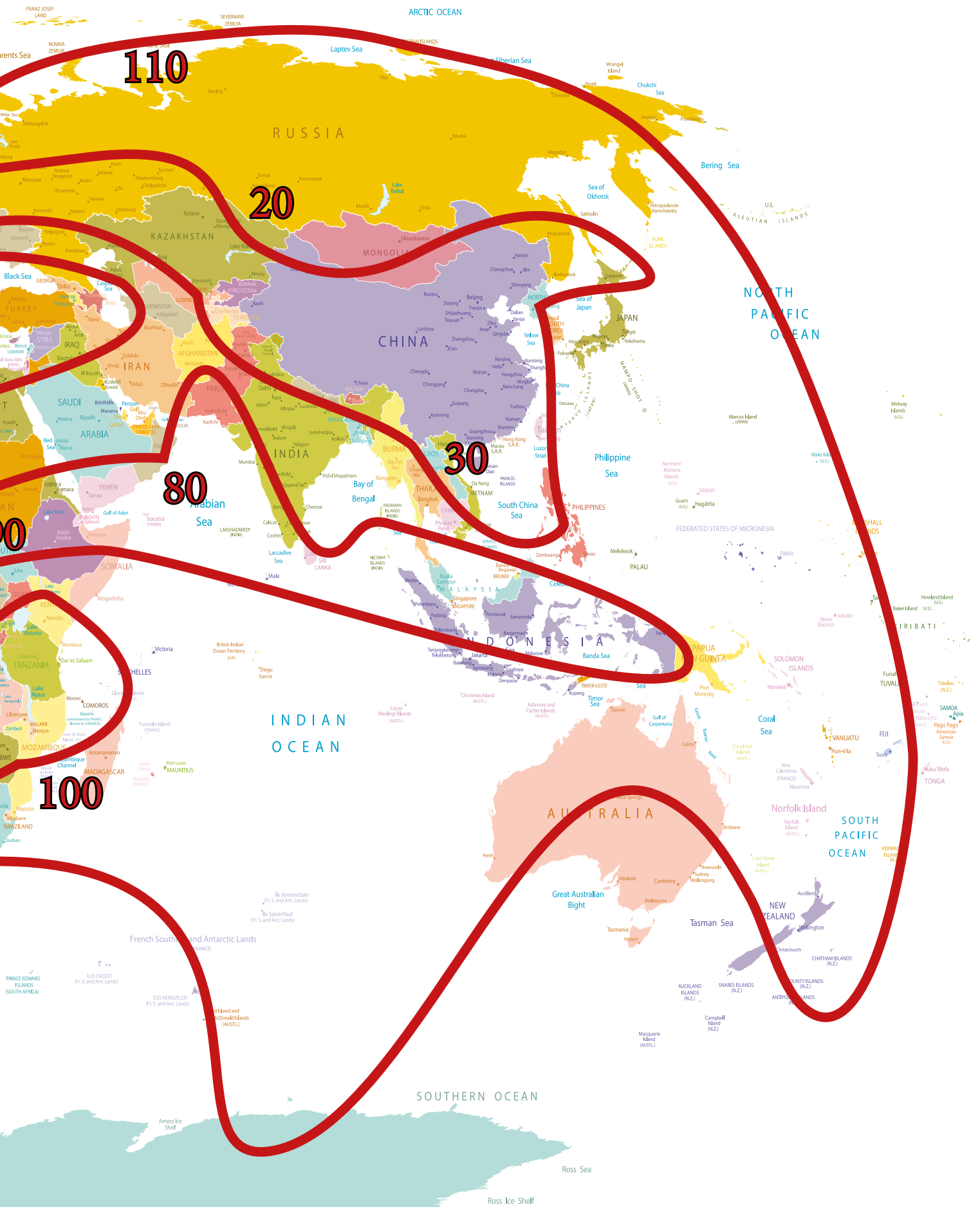

Globaaliagentti-kartta

Täytä alla olevaa Globaaliagentti-karttaa. Etene järjestyksessä. Yritä kiertää siin, voit aina palata tekemään tehtäviä

aina Globaaliagentti-arvion jälkeen. Jokainen ansaitsemasi piste oikeuttaa raksittamaan kartalta yhden maan tai paikkopinnisjakson aikana koko maailma. Kaikkiaan pisteitä/paikkoja voit kerätä 110. Jos et ole tyytyväinen saamiisi pisteidulleen paremmin.

SUOMEN LÄHETYSSEURA 1859

Globaaliagentit

Vastuu maailmastamme ja vieraan kohtaaminen

Tuettu Suomen
kehitysyhteistyövaroin

"Keskellä valtameriä sijaitsevalla karulla saarella asuvan hevosityhteisön elämä muuttuu peruuttamattomasti, kun eräänä aamuna rannalle ilmestyy lauma riutuneita vieraita hevosia. Saaren alkuperäisasukkaiden kesken syntyy erimielisyyttä siitä, kuinka vieraisiin tulisi suhtautua. Kun Punan mielestä kaikkia on kohdeltava tasa-arvoisesti ja erityisen tasa-arvoisia ovat vieraat hevoset, Hitu pitää parhaana ratkaisuna aidata "mulakeiksi" kutsumansa muukalaiset saaren perimmäiseen nurkkaan. Tilanne kiristyy kiristymistään, kun ruokavarat hupenevat, vieraat eivät näytä oppivan saaren alkuperäisasukkaiden tavoille ja kaiken lisäksi yksi saaren tammoista näyttää viihtyvän turhan hyvin erään muukalaisorin seurassa. Riidan eri osapuolten etsiessä "lopullista ratkaisua" ongelmaan tapahtuu jotain yllättävää, joka pakottaa jokaisen saaren asukkaan katsomaan asioita uudesta näkövinkkelistä."

"Globaaliagentit - vastuu maailmastamme ja vieraan kohtaaminen" on Muukalaiset - tarinan ympärille rakentuva ilmiöoppimiskokonaisuus, jossa opitaan tärkeitä tietoja ja harjoitellaan Globaaliagentin taitoja, joiden avulla oppilas oppii rakentamaan maailmastamme parempaa paikkaa elää meille kaikille. Oppimiskokonaisuus on suunniteltu lukuisissa maissa ympäri maailmaa kansainvälistä avustustyötä tekevän Suomen Lähetysseuran ammattilaisten toimesta. Opintokokonaisuuteen osallistuvat saavat tutustua kansainväliseen vaikuttamis- ja avustustyön ja toteuttavat kokonaisuuden lopuksi ryhmissä omat vaikuttamishankkeensa.